

Kulatý stůl na téma

Nové příležitosti v obcích pro lidi z ústavu

Život v ústavu je hendikep.

Datum a místo konání:

27. dubna 2012

Hotel **ELIŠKA**
Piaristů 1000/4
MIKULOV

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Transformace je změna velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Lidé s postižením díky transformaci přecházejí z velkých ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky.

S náležitou podporou mohou lidé s postižením žít v běžných domácnostech, převzít odpovědnost za svůj život a zvládat péči o sebe a domácnost tak, jak to dělají ti, kdo v ústavech nežijí. Mohou chodit do zaměstnání, pěstovat své záliby nebo se stýkat s přáteli z okolí. Není důvod, aby svůj život trávili ve velkokapacitní instituci, která je v těchto činnostech omezuje.

Cílem projektu je podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí.

Projekt realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projektu se účastní 32 ústavních zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracují všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastní vybraných aktivit).

Součástí projektu je také Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, které vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu.

Projekt přispívá k plnění *Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti*, která byla přijata usnesením vlády České republiky č. 127 dne 21. února 2007.

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Více o projektu: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>

Transformace sociálních služeb v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji je poskytováno **87** pobytových služeb sociální péče pro osoby se zdravotním postižením (tělesným, mentálním, duševním, smyslovým, nebo kombinovaným). Souhrnná kapacita těchto služeb je **4014** míst. Z toho je **18** služeb domovy pro osoby se zdravotním postižením s kapacitou **1283** míst, **32** služeb domovy se zvláštním režimem s kapacitou **2203** míst (vč. cílové skupiny senioři), **12** služeb chráněné bydlení s kapacitou **145** míst, **6** služeb týdenní stacionáře s kapacitou **139** míst a **19** služeb odlehčovací služby s kapacitou **244** míst.

Procesem transformace v Jihomoravském kraji se od roku 2009 zabývá regionální transformační tým, který zabezpečuje transformaci zařízení zapojených do pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) Podpora transformace sociálních služeb. Jedná se o organizace Srdce v domě, p. o. a Habrovan-

ský zámek, p. o., který je zapojen do (neinvestiční) části projektu.

Kromě již zmíněných organizací se i další organizace v kraji ztotožnily s myšlenkou transformace. V roce 2009 bylo otevřeno tréninkové bydlení v Zámečku Střelice, v roce 2010 chráněné bydlení v Šanově a podporované bydlení v Kyjově.

Podpora transformace v kraji vychází ze Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 - 2014, konkrétně se jedná o systémovou prioritu D „Podpora zkvalitňování a rozvoje potřebných sociálních služeb na území Jihomoravského kraje“ a je zakotvena v jednotlivých prioritách a opatřeních pro cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením.

V rámci Regionálního operačního programu Jihovýchod byly vyhlášeny výzvy 3.2 a 3.3. V rámci těchto výzev bude podpořen rozvoj a zvýšení dostupnosti chráněných bydlení pro cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením.

V období 11/2011-10/2013 Jihomoravský kraj realizuje individuální projekt Podpora plánování rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji II., jehož cílem je zefektivnění, rozvoj kvality a dostupnosti sociálních služeb v Jihomoravském kraji prostřednictvím procesu komunitního plánování.

Více informací najdete na stránkách odboru sociálních věcí <http://www.kr-jihomoravsky.cz>

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v kraji:

Mgr. Tomáš Komárek

regionální pracovník Národního centra
v Jihomoravském kraji

Telefon: 739 548 478

E-mail: tomas.komarek@trass.cz

Srdce v domě p. o. Klentnice

Domov Srdce v domě je příspěvková organizace zřízená Jihomoravským krajem, která poskytuje sociální službu domov pro osoby se zdravotním postižením.

Zařízení zahájilo činnost v roce 1959 v budovách bývalého hotelu. Zřizovatelem ústavu byla nejdříve Česká katolická Charita, dále OÚNZ, Okresní ústav sociálních služeb, ONV Břeclav, později Okresní úřad Břeclav. Po zrušení okresních úřadů je od 1. 1. 2003 zřizovatelem Jihomoravský kraj. Zařízení nese od roku 2007 nový název Srdce v domě, příspěvková organizace. Od roku 2007 probíhají v zařízení postupné změny s prvky humanizace služeb.

Zařízení má kapacitu 113 lůžek. V současné době jsou zde poskytovány služby 113 lidem s mentálním postižením, z toho 96 ženám a 17 mužům, které zajiš-

tuje 66 zaměstnanců. Věkový průměr uživatelů služby je 57,27 let a průměrná doba pobytu uživatelů v zařízení činí 24,47 let. V zařízení je jedenáct jednolůžkových, osm dvoulůžkových, šestnáct třílůžkových, dva čtyřlůžkové a šest pětilůžkových pokojů. Ve vícelůžkových pokojích není zajištěno dostatečné soukromí. Objekt není zcela bezbariérový.

Vzhledem k nevyhovujícímu zázemí pro poskytování pobytové sociální služby a lokality, kde nemají lidé s postižením mnoho příležitostí čerpat běžné veřejné služby nebo chodit do zaměstnání, začala organizace část svých služeb transformovat.

V průběhu transformace zařízení se plánuje vytvořit bydlení odpovídající běžným životním podmínkám pro 24 lidí s postižením. Rovněž bude vybudováno zázemí pro poskytování denních aktivit. Ve větších obcích budou mít lidé s postižením lepší podmínky pro zapojení se do běžného života ve společnosti. Budou si moci vytvářet přirozenější vazby a využívat různé formy podpory. Díky podpoře z Integrovaného operačního programu bude vytvořeno osm domácností v nově vybudovaných domech v Lednici a v Mikulově.

Více informací naleznete na <http://www.srdcevdome.cz>

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Bc. Ivan Tůma

Odborný pracovník Národního centra v zařízení

Telefon: 739 548 456

E:mail: ivan.tuma@trass.cz

Časté otázky a odpovědi

Znamená transformace zrušení služeb pro lidi s postižením?

Ne, nejedná se o rušení služeb, ale o změnu podmínek a způsobu jejich poskytování. Většina lidí s postižením se z ústavů stěhuje do běžných bytů či rodinných domů, kde jim je zajištěna potřebná podpora např. formou chráněného bydlení. Využívají také denní stacionáře a další způsoby podpory.

Někteří lidé ale z ústavů odcházejí úplně?

Část současných klientů velkých ústavů se vrací ke svým rodinám nebo se stěhuje do domácností s přáteli – a pobytovou sociální službu již nepotřebují. Jsou to ti, kteří mají takové schopnosti a dovednosti, které jim umožňují vést samostatný život. Do ústavu se přitom dostali pro nedostatek jiných možností podpory.

Pokud žil člověk v ústavu dlouhá léta, jak takovou změnu zvládne?

Pro člověka, který strávil část svého života v ústavním zařízení, je určitě tato změna náročná. Proto jí předchází důkladná příprava, která obnáší jak vyhodnocení potřeb člověka, tak naplánování průběhu transformace. Součástí přípravy jsou také výběr místa budoucího bydliště, jeho návštěvy a navazování vztahů s okolím nebo rozvoj potřebných dovedností. Zkušenosti ukazují, že přes počáteční stres dochází po přestěhování ke zlepšení psychické pohody a navázání dobrých vztahů s okolím.

Podle čeho bylo 32 zařízení zapojených do projektu vybráno?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR oslovilo kraje, které přihlásily vybraná zařízení – zohledňovala se vysoká kapacita zařízení a objektů, jejich špatný stav, izolovanost od běžného prostředí a další ukazatele.

Podle čeho jsou vybírány obce, kam se lidé z ústavů stěhují?

Cílové obce jsou vybírány podle konkrétních potřeb lidí, kteří se do nich stěhují: často se odvíjí od jejich rodinných nebo přátelských vazeb.

Spousta lidí s postižením dnes žije v rodinách a do ústavů nechce, ovšem chybí pro ně dostupná pomoc. Proč se raději nevěnujete jim, vždyť o lidi v ústavech je postaráno?

Protože život v ústavu je hendikep. Velkokapacitní instituce omezuje osobní rozvoj člověka. Každý má přitom právo na běžný život srovnatelný s vrstevníky.

Navíc, díky transformaci se zvyšuje dostupnost bydlení a podpory pro dospělé s postižením v běžném prostředí. Nově vytvořené bydlení a služby budou moci využívat také lidé, kteří nepřicházejí z ústavů. V transformaci vybudované zázemí pro služby bude obci sloužit řadu dalších let.

To ale bude stát spoustu peněz, kde je vezmete?

Vytvářet nové služby pro lidi s postižením je možné díky penězům z Integrovaného operačního programu, kde je k tomuto účelu vyhrazeno cca 1,3 mld. Kč.

Více informací: <http://www.mpsv.cz/cs/5496>

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb pomáhá vzděláváním a metodikou 32 organizacím, které umožňují lidem s postižením přejít z velkých ústavních služeb do bydlení a života v běžné společnosti. Národní centrum je součástí projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb.

Národní centrum **podporuje zapojené organizace a kraje posílením personálních kapacit** potřebných pro zvládnutí transformačního procesu: v každé zapojené organizaci má odborného pracovníka na 0,5 úvazku a v každém zapojeném kraji pracovníka na 1,0 úvazku.

Národní centrum **vzdělává pracovníky zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci** služeb sociální péče. Zajišťuje čtyři vícedenní vzdělávací programy a řadu jednorázových seminářů a workshopů, které přispívají ke sdílení zkušeností a informací nezbytných pro úspěšný průběh transformace.

Národní centrum **poskytuje konzultace a metodickou podporu** při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů, které umožňují praktickou realizaci transformace.

Národní centrum **vytváří analytické a metodické nástroje**, které reflektují dosavadní průběh transformace a přispívají k jeho pokračování i pro další lidi s postižením, které žijí ve velkokapacitních institucích.

Národní centrum **informuje o transformačním procesu a podporuje veřejnou diskuzi o deinstitucionalizaci** služeb sociální péče.

Národní centrum zahájilo svou činnost v listopadu 2010 na základě veřejné zakázky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Řízení, personální zajištění a realizaci řady konkrétních aktivit Národního centra zajišťuje společnost 3P Consulting. Na činnosti Národního centra se také podílejí:

- sdružení Hestia, které poskytuje supervizi zapojeným organizacím, krajům a pracovníkům MPSV a školí intervizory v zařízeních
- společnost Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, která zajišťuje některé vzdělávací aktivity
- sdružení Quip – Společnost pro změnu a společnost Akademie produktivity a inovací, které se podílejí na tvorbě analýz.

Při realizaci aktivit spolupracuje Národní centrum s řadou odborníků z dalších organizací, které se věnují transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Aktivity Národního centra probíhají do března 2013. Novinky na www.facebook.com/trass.cz.

Kontakt:

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

3P Consulting, s.r.o.
Římská 12
120 00 Praha 2

telefon:
(+420) 739 548 469

e-mail:
info@trass.cz

web:
www.trass.cz

Facebook:

www.facebook.com/trass.cz

